

Statistiska meddelanden**Ku 12 SM 8702**

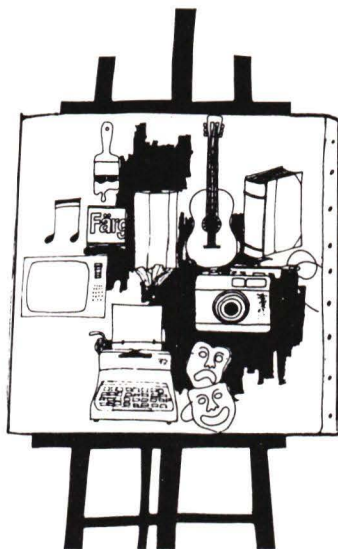
Från trycket 30 september 1987
Producent STATISTISKA CENTRALBYRÅN, Enheten för utbildnings- och kulturstatistik
Förfrågningar Torbjörn Ahlin, tfn 019 - 17 66 38
Serie Ku - Kultur ISSN 0282-3519
Tryck SCB-tryck, Örebro 1987

Skolbiblioteken 1985/86

Bestånd och hemlån av böcker m m

SCHOOL LIBRARIES 1985/86
Book stock and loans (home lending)

Kulturstatistik

STATISTISKA
CENTRALBYRÅN

87. 10. 05

Biblioteket

Tidigare publicering av statistik över skolbibliotek i
Statistiska meddelanden

Uppgiftsår	Nummer
1978/79	SM U 1980:9*
1979/80	SM U 1980:26*
1980/81	SM U 1981:25*
1981/82	SM U 1982:18+
1981/82	SM U 1984:4*
1982/83	Ku 12 SM 8501
1983/84	Ku 12 SM 8502
1984/85	Ku 12 SM 8701

* Innehåller endast uppgifter om hemlån.

+ Innehåller endast uppgifter om bokbestånd.

Innehåll

Contents

Sida/Page

3	Sammanfattning	Summary in Swedish
4	Inledning	Introduction
4	Resultat	Results
4	Bokbestånd	Book stock
9	Hemlån	Home lending
13	Öppethållande av centrala boksamlingar	Opening hours of main book stock
14	Sammanfattning på engelska	Summary in English
15	Svensk-engelsk ordlista	List of terms
16	Tabell- och figurförteckning	List of tables and diagrams
17	Bilageförteckning	List of appendices

Sammanfattning

Bokbeståndet i grund- och gymnasieskolor utgjorde vårterminen 1986 ca 35 miljoner volymer (exkl läroböcker i elevers ägo). Antalet elever i samma skolor var 1,3 miljoner. Bokbeståndet per elev var ca 28 volymer. Av det totala bokbeståndet i skolorna var merparten (55 procent) placerad i andra typer av boksamlingar i skolorna än den centrala boksamlingen, i klassrum, ämnesrum etc.

Under 1985/86 gjordes ca 22 miljoner hemlån av böcker vid grundskolor och gymnasieskolor. Eleverna vid dessa båda skolutyer gjorde 18 hemlån per elev. Antalet lån per elev varierade dock kraftigt mellan skolutyperna. Vid exempelvis grundskolor med enbart låg- och/eller mellanstadium gjordes ca 31 lån per elev, vid gymnasieskolor ca 8 lån per elev.

Lånen vid de olika skolutyperna sammantagna fördelade sig på litteraturkategorier enligt följande:

- litteratur för barn och ungdom (exkl tecknade serier) ca 70 procent
- tecknade serier ca 6 procent
- litteratur för vuxna ca 22 procent
- dubbelklassificerad sködlitteratur 2 procent

Den författare vars verk lånades mest i skolbiblioteken (under 1984/85 och 1985/86 sammanlagt) var Astrid Lindgren, närmast följd av R Goscinný och pseudonymen Hergé.

Skolornas centrala boksamlingar hade öppet i genomsnitt ca 6 timmar per vecka under vårterminen 1986. Öppethållandet per skola var mer än 4 gånger så stort i gymnasieskolor som i grundskolor (23 resp 5 timmar per skola och vecka).

Nyckelord: Skolbibliotek, bokbestånd, bokutlåning, öppethållande, elever, kulturstatistik.

Inledning

Statistiska centralbyrån (SCB) har belyst skolbibliotekens verksamhet m m sedan läsåret 1976/77. I detta nummer av Statistiska meddelanden redovisas bestånd och hemlån av böcker från skolbiblioteken läsåret 1985/86. Därutöver presenteras uppgifter om skolbibliotekens öppet-hållande. Insamlingen och bearbetningen av data har utförts i ett par urvalsundersökningar. Dessa har genomförts i samarbete med Sveriges författarfond.

Ett av syftena med SCBs statistik över skolbiblioteken är att få fram underlag till beräkningen av den ersättning som utgår till litterära upphovsmän för att deras verk används i biblioteken (enligt förordningen om Sveriges författarfond, SFS 1962:652, omtryckt senast 1979:394, ändrad senast 1985:546). - Statistiken ska även kunna belysa förhållanden av intresse för exempelvis statens kulturråd, skolöverstyrelsen och lokala biblioteks- och skolförvaltningar.

En utförligare bakgrundsbeskrivning till statistiken över skolbibliotek tecknas i bilaga 2.

I bilaga 3 presenteras hur undersökningen genomförts tekniskt.

Resultat

Bokbestånd

Bokbeståndet i skolbiblioteken har undersökts fem läsår i rad enligt det stickprovsförfarande som beskrivs i bilaga 3.

Huvudresultaten av de fem undersökningarna framgår av tabellen nedan..

Tabell 1 BOKBESTÅND I SKOLBIBLIOTEK 1981/82-1985/86
School libraries 1981/82-1985/86: book stock

Volym, miljoner enheter	Läsår				
	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86
Totalt antal	36,5 (+5)	35,7 (+4)	40,7 (+5)	30,4 (+6)	35,5 (+4)
därav i grundskolor	26,3 (+4)	21,1 (+3)	28,8 (+3)	22,1 (+4)	27,4 (+4)
gymnasieskolor	10,2 (+2)	14,6 (+2)	11,9 (+2)	8,1 (+2)	8,0 (+2)
skolbiblioteks- centraler	..	..	..	0,2 (+0)	0,1 (+0)

De värden som anges i tabellen är s k punktskattningar. Inom parentes anges "felmarginalen" (det 95-procentiga konfidensintervallet). På grund av dessa felmarginaller kan det exempelvis inte fastslås att det totala bokbeståndet i skolorna ökade från läsåret 1982/83 till 1983/84 även om punktskattningarna kan tyckas tyda på det.

Skrivs skattningarna som intervall framgår att dessa till stor del täcker varandra: 1982/83 års intervallskattning 31,7-39,7 milj täcks till större delen av intervallskattningen för det följande läsåret 35,7-45,7 milj.

SCB planerar att förändra undersökningarna av bokbeståndet så att mer precisa skattningar (dvs med mindre konfidensintervall) kan göras - se vidare bilaga 2.

I tabell 2 görs en utförlig skattning av hur bokbeståndet i skolorna fördelade sig mellan dels grundskolor och gymnasieskolor, dels mellan olika lokaler i skolorna.

Tabell 2 BESTÅND I GRUNDSKOLORS OCH GYMNASIALA SKOLORS BOKSAMLINGAR VARTERMINEN 1986 EFTER LITTERATURLAG
 School libraries at comprehensive schools and integrated upper secondary schools: book stock in
 spring 1986 by kind of literature

	Skoltyp			
	Grundskolor	Gymnasiala skolor	Samtliga skolor	Därav med skol- biblioteks-/läro- medelscentral i kommunen
CENTRALA BOKSAMLINGAR				
Totalt antal volymer, miljoner enheter	12,5 (+3)	3,3 (+1)	16,0 (+3) ²	9,5 (+3)
Procentuell fördelning:				
uppslagsböcker	7	9	8	7
facklitteratur barn och ungdom	23	1	21	20
facklitteratur vuxen	15	59	22	23
skönlitteratur barn och ungdom	42	4	34	34
skönlitteratur vuxen	12	25	14	13
AV ¹	0	0	1	1
SUMMA	100	100	100	100
Antal böcker/elev	13	11	13	13
ÖVRIGA BOKSAMLINGAR				
KLASSRUM				
Totalt antal volymer, miljoner enheter	6,1	0,5	6,6	3,8
Procentuell fördelning:				
uppslagsböcker	22	32	22	21
facklitteratur	30	61	60	55
skönlitteratur	18	6	17	23
AV ¹	0	1	0	0
SUMMA	100	100	100	100
AMNESRUM etc				
Totalt antal volymer, miljoner enheter	4,5	3,6	8,1	4,4
Procentuell fördelning:				
uppslagsböcker	14	14	14	11
facklitteratur	67	71	69	70
skönlitteratur	16	14	15	18
AV ¹	3	1	2	0
SUMMA	100	100	100	100
ANNAN LOKAL				
Totalt antal volymer, miljoner enheter	4,2	0,6	4,9	3,1
Procentuell fördelning:				
uppslagsböcker	13	25	15	11
facklitteratur	62	61	62	58
skönlitteratur	23	12	22	31
AV ¹	2	2	2	0
SUMMA	100	100	100	100
SUMMA ÖVRIGA BOKSAMLINGAR				
Totalt antal volymer, miljoner enheter	14,8 (+3)	4,7 (+1)	19,6 (+3)	11,4 (+2)
Procentuell fördelning:				
uppslagsböcker	18	14	17	15
facklitteratur	62	68	63	61
skönlitteratur	18	17	18	23
AV ¹	2	1	1	0
SUMMA	100	100	100	100
Antal böcker/elev	15 (+3)	15 (+4)	15 (+2)	15 (+2)
SAMTLIGA SAMLINGAR				
Totalt antal volymer, miljoner enheter	27,4 (+5)	8,0 (+2)	35,5 (+4) ²	23,8 (+4)
Procentuell fördelning:				
uppslagsböcker	13	12	13	12
facklitteratur	51	65	54	53
skönlitteratur	34	22	32	35
AV ¹	1	1	1	0
SUMMA	100	100	100	100
Antal böcker/elev	28 (+4)	26 (+4)	28 (+4)	28 (+3)
Totalt antal elever (avr)	962 000	312 000	1 274 000	751 000
Totalt antal skolor	4 776	538	5 314	3 563

1) Endast audio-visuella hjälpmedel som ersätter litteratur.

2) Inkl 0,1 milj volymer i skolbibliotekscentraler.

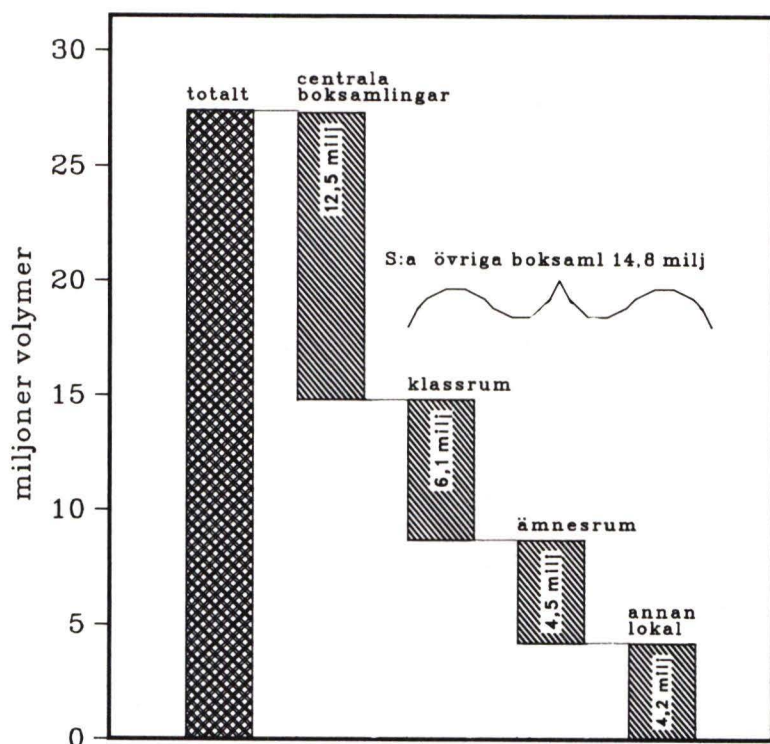
Det till 35,5 milj volymer skattade bokbeståndet motsvarar 28 volymer per elev oberoende av skoltyp.

Skolornas boksamlingar var placerade i flera olika typer av lokaler. Av den genomsnittliga skolans 28 böcker per elev hade endast 13 placerats i den centrala boksamlingen. Merparten av beståndet hörde alltså hemma i andra lokaler, t ex ämnesrum och klassrum.

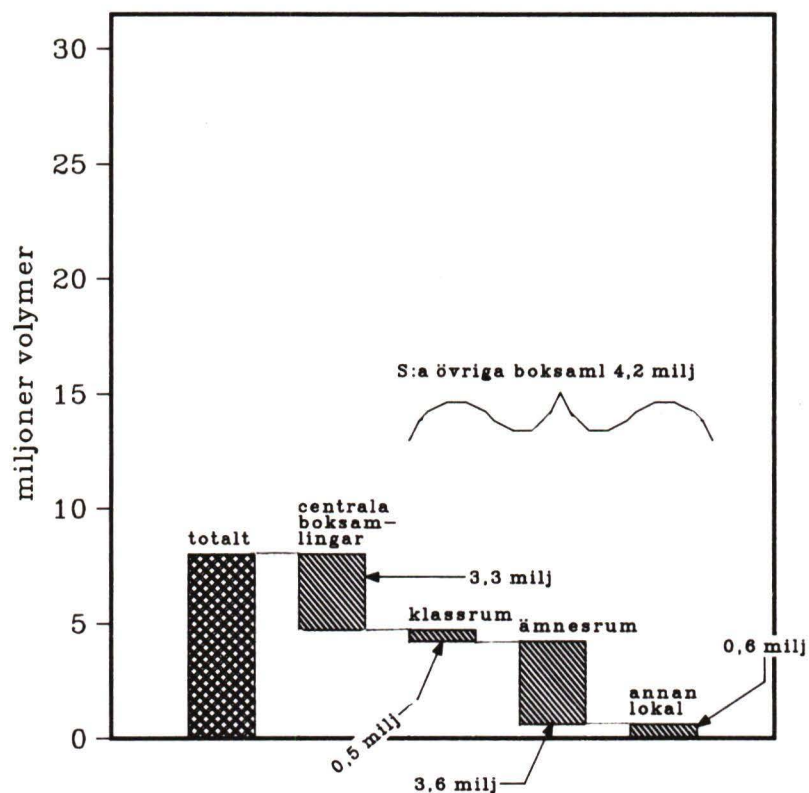
Figur 1 och 2 visar hur beståndet var fördelat på olika lokaler i grundskolor respektive gymnasieskolor.

Figur 1. Bokbestånd i skolbibliotek 1985/86

Grundskolor

Figur 2. Bokbestånd i skolbibliotek 1985/86
Gymnasieskolor

Skönlitteraturens andel av bokbeståndet var knappt en tredjedel. Uppslagsböcker utgjorde ca tretton procent av beståndet. Drygt halva beståndet upptogs av annan facklitteratur.

Tabell 3 HEMLÄN AV BÖCKER FRÅN SKOLBIBLIOTEK LÄSAREN 1978/79 - 1985/86 EFTER HUVUDTYP AV SKOLA
Home lending of books from school libraries during school years 1978/79 - 1985/86 by type of school (stratum)

Huvudtyp av skola	Miljoner lån								Antal lån per elev	
	1978/79	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86	1985/86		
Grundskola med enbart låg- och/eller mellanstadium	16,7 (+2,8)	16,4 (+2,5)	16,6 (+2,4)	18,5 (+3,5)	19,1 (+3,4)	19,8 (+8,2)	15,2 (+3,5)	30,6 (+7,0)		
Grundskola med högstadium plus låg- och/eller mellanstadium	3,3 (+1,3)	3,3 (+1,2)	4,4 (+2,0)	3,2 (+1,6)	2,7 (+0,8)	4,1 (+1,5)	2,8 (+0,8)	12,2 (+3,6)		
Grundskola med enbart högstadium	1,0 (+0,3)	2,0 (+2,0)	1,4 (+0,5)	1,4 (+0,5)	1,5 (+0,5)	1,6 (+0,6)	1,6 (+0,7)	9,9 (+4,2)		
Gymnasieskola	1,6 (+0,7)	1,7 (+1,5)	3,0 (+1,7)	3,6 (+1,5)	1,6 (+0,5)	2,5 (+0,8)	2,3 (+0,9)	8,1 (+3,0)		
Samtliga skoltyper	22,6 (+3,2)	23,4 (+3,7)	25,6 (+3,6)	26,9 (+4,2)	24,8 (+3,6)	28,0 (+8,4)	22,0 (+3,8)	18,3 (+3,1)		

Hemlån

Hemlån i olika skolformer

Tabell 3 (sid 8) innehåller uppgifter om antalet hemlån vid olika skolformer läsåren 1978/79-1985/86. De angivna talen utgör skattningar, eftersom data insamlats genom urvalsundersökningar. De skattade talen anges med felmarginaler.

Under läsåret 1985/86 gjordes ca 22,0 miljoner hemlån av böcker i skolbiblioteken. Motsvarande tal för läsåret 1984/85 är 28,0 miljoner. På grund av felmarginalerna i dessa skattningar kan det inte fastslås att någon minskning av hemlånen skett under det senaste redovisade läsåret¹.

Antalet lån per elev i grundskolan var under 1985/86 lägre ju högre skolstadiet var. Exempelvis gjordes i grundskolor med enbart låg- och/eller mellanstadium ca 31 lån per elev, medan i gymnasieskolor gjordes 8 lån per elev. När denna jämförelse görs, bör man ha i åtanke att lånen i de olika skolstadierna var olika sammansatta beträffande typ av litteratur - något som belyses i nästa avsnitt.

Skillnaden i antal lån per elev avspeglas även däri att gymnasieskolorna hade 24 procent av det totala antalet elever men endast 11 procent av utlåningen.

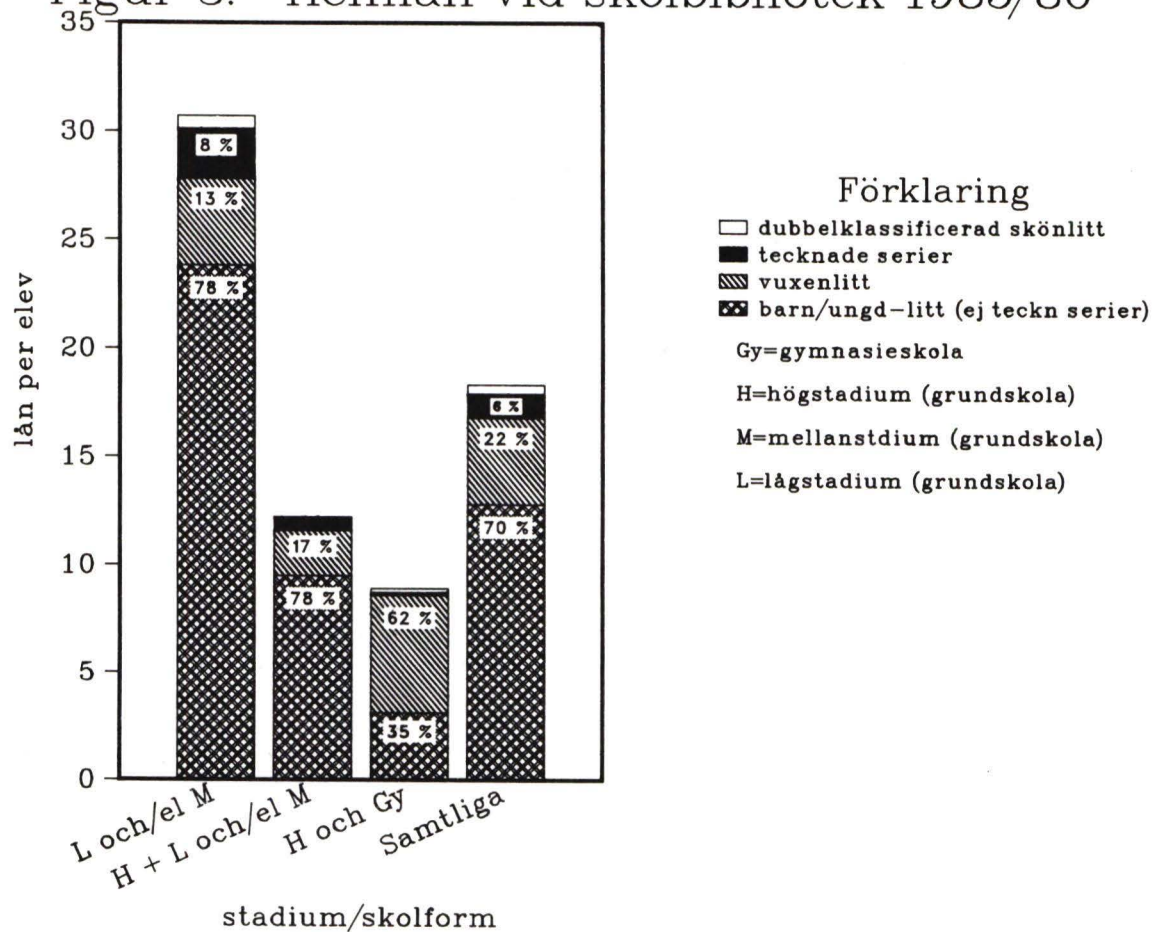
Tabell 4 HEMLÅN AV BÖCKER FRÅN SKOLBIBLIOTEK LÅSÅRET 1985/86 EFTER TERMIN OCH HUVUDTYP AV SKOLA
Home lending of books from school libraries during the school year 1985/86 by term and type of school (stratum)

	Huvudtyp av skola									
	Grundskola med enbart låg- och/eller mellanstadium		Grundskola med högsta- dium plus låg- och/eller mellanstadium		Grundskola med enbart högstadium		Gymnasie- skola		Samtliga skoltyper	
Milj hemlån										
Höstterminen 1985	7,8	(+1,7)	1,5	(+0,5)	0,8	(+0,3)	1,2	(+0,4)	11,4	(+1,9)
Vårterminen 1986	7,2	(+2,0)	1,1	(+0,4)	0,7	(+0,4)	1,1	(+0,6)	10,2	(+2,1)
Totalt läsåret 1985/86	15,2	(+3,5)	2,8	(+0,8)	1,6	(+0,7)	2,3	(+0,9)	22,0	(+3,8)
Procentuell fördelning av hemlån										
Höstterminen 1985	68		13		7		11		100	
Vårterminen 1986	71		11		7		11		100	
Totalt läsåret 1985/86	69		13		7		11		100	
Antal lån per elev ²										
Höstterminen 1985	15,7	(+3,4)	6,6	(+2,1)	4,9	(+1,9)	4,2	(+1,5)	9,5	(+1,6)
Vårterminen 1986	14,5	(+4,0)	5,0	(+1,7)	4,5	(+2,3)	3,7	(+1,9)	8,5	(+1,8)
Totalt läsåret 1985/86	30,6	(+7,0)	12,2	(+3,6)	9,9	(+4,2)	8,1	(+3,0)	18,3	(+3,1)
Antal elever (avr)	529 000		250 000		183 000		312 000		1 274 000	
Procentuell andel	42		20		14		24		100	

1) Användandet av felmarginalerna kan belysas med följande exempel. För 1984/85 och 1985/86 har det totala antalet hemlån vid skolorna skattats till 28,0 (+8,4) miljoner respektive 22,0 (+3,8) miljoner. Skattningarna kan även skrivas som intervall: 19,6-36,4 respektive 18,2-25,8. Dessa intervall täcker varandra till stor del, varför man inte kan dra slutsatsen att det säkert skett någon minskning mellan de båda åren. (Intervallen gäller på den s k 95-procentsnivån).

2) I skolor där utlåning ur skolans bestånd skedde, dvs ej i skolor där endast utlåning ur integrerat folk/skolbibliotek förekom.

Figur 3. Hemlån vid skolbibliotek 1985/86

Hemlån av skilda litteraturkategorier

Litteratur för barn och ungdom exkl tecknade serier utgjorde knappt tre fjärdedelar av de böcker som lånades hem från skolorna 1985/86. Ungefär 6 procent av lånen bestod av tecknade serier. Den återstående dryga femtedelen lån innehöll litteratur för vuxna (exkl tecknade serier).

Tabell 5 HEMLANENS FÖRDELNING PÅ LITTERATURKATEGORIER VID SKOLBIBLIOTEK 1984/85 OCH 1985/86. PROCENT
Distribution of home lending of books by literature categories at school libraries during the
school years 1984/85 and 1985/86. Percentages

OBS att grundskolan med enbart högstadium och gymnasieskola i denna tabell utgör ett gemensamt stratum!

Litteraturkategori	1984/85		1985/86			
	Samtliga skoltyper		Grundskola med enbart låg- och/eller mellan-stadium	Grundskola med hög-stadium plus låg- och/eller mellan-stadium	Grundskola med enbart högstadium, gymnasiesk	Samtliga skoltyper
Litt för barn o ungdom (exkl tecknade serier)						
Skönlitteratur	66	(+3)	70	73	33	64 (+3)
Facklitteratur	8	(+4)	7	5	2	6 (+3)
Summa	74	(+3)	78	78	35	70 (+2)
Tecknade serier	6	(+2)	8	5	1	6 (+2)
Litt för barn o ungdom plus tecknade serier	80	(+2)	85	83	36	76 (+2)
Litteratur för vuxna (exkl tecknade serier)						
Skönlitteratur	10	(+2)	4	7	36	10 (+2)
Facklitteratur	10	(+2)	9	10	26	12 (+2)
Summa litt för vuxna	20	(+2)	13	17	62	22 (+2)
Dubbelklassificerad skönlitteratur	0	(+1)	2	0	2	2 (+2)
Totalt	100		100	100	100	100
Därav skönlitteratur (inkl tecknade serier)	81	(+2)	82	85	72	82 (+2)

Lånen inom olika stadier/skolformer skilde sig 1985/86 åt på följande sätt:

- Om samtliga tecknade serier räknas som litteratur för barn och ungdom gäller att andelen av denna typ minskar från lägre till högre stadium/skolform.
- Omvänt gäller: ju högre stadium/skolform, desto högre andel vuxenlitteratur.
- Facklitteratur för vuxna börjar uppenbarligen lånas tidigare av eleverna än motsvarande skönlitteratur.
- Skönlitteraturen dominerar minst på skolor omfattande endast högstadiet och gymnasieskolan.

Vad lånas mest?

Tabell 6 visar vilka författares verk som lånades mest under läsåren 1984/85 och 1985/86 sammantagna. Motsvarande data för mest lånade sammanhängande sviter ("långserier") av böcker presenteras i tabell 7.

Böcker av de 15 mest lånade författarna utgjorde ca 18 procent av alla lån vid skolbiblioteken. De 15 mest lånade sviterna av böcker motsvarade 11 procent av lånen.

För de båda läsåren gäller bl a följande genomsnittstal per läsår:

- två av tre elever lånade en bok författad av Astrid Lindgren
- varannan elev lånade en av R Goscinnys serieböcker (Asterix eller Lucky Luke)
- någon av Hergés Tintin böcker lånades av drygt var fjärde elev
- nästan lika vanligt var att man lånade en barnbok skriven av Hans Peterson
- nästan var fjärde elev lånade en av B Almqvists böcker om Barna Hedenhös
- C Keenes Kittyböcker lånades nästan lika mycket som Åke Holmbergs böcker om Ture Sventon

Tabell 6 DE 15 FÖRFATTARE VARS VERK LÅNADES MEST VID SKOLBIBLIOTEKEN LÅSÅREN 1984/85 OCH 1985/86

List of 15 authors whose books were most frequently lent during the school years 1984/85 and 1985/86

Författare	Tusental hemlån
A Lindgren	1 633
R Goscinnny	1 335
Hergé (pseudonym)	694
H Peterson	678
B Almqvist	638
E Blyton	527
S Ericson	470
H-E Hellberg	467
I o L Sandberg	442
G Knutsson	426
M Gripe	413
O Kirkegaard	408
L E Andersen	360
E Beskow	357
K Sundh	355
Summa	9 203
Andel av det totala antalet lån (50,0 milj) under läsåren, procent	18

Tabell 7 DE 15 SVITER AV BÖCKER SOM LANADES MEST VID SKOLBIBLIOTEKEN
LÄSÅREN 1984/85 OCH 1985/86
15 successions of books most frequently lent during the
school years 1984/85 and 1985/86

Författare	Övergripande be- nämning på svit	Tusental hemlån
Hergé (pseudonym)	Tintin	694
R Goscinny	Asterix	677
R Goscinny	Lucky Luke	658
B Almqvist	Barna Hedenhös	552
G Knutsson	Pelle Svanslös	386
M Sandwall-Bergström	Kulla-Gulla	342
A Lindgren	Karlsson på taket	328
A Holmberg	Ture Sventon	302
C Keene	Kitty	292
P-J Bonzon	Vi sex	289
K Taikon	Katizi	256
E Blyton	Fem-böckerna	245
G Bergström	Alfons Åberg	243
A Lindgren	Emil i Lönneberga	210
A Lindgren	Mästerdetektiven Blom- kvist	202
Summa		5 676
Andel av det totala antalet lån (50,0 milj) under läsåren, procent		11

Öppethållande av centrala boksamlingar

Skolornas centrala boksamlingar hölls vårterminen 1986 öppna 6 timmar per skola och vecka under ledning av därför avlönad personal. De gymnasiala skolorna avvek kraftigt från detta genomsnitt. Vid dessa skolor var öppethållandet nämligen 23 timmar per vecka.

Tabell 8 ÖPPETHÅLLANDE PER VECKA AV CENTRALA BOKSAMLINGAR I SKOLOR VÅRTERMINEN 1986
Main book stock at schools: hours of opening per week in spring 1986

	Skoltyp			
	Grund- skolor	Gymnasiala skolor	Samtliga skolor	Därav anslutna till skolbib- lioteks/läro- medelscentral
Totalt antal timmar, tusental	26	12	39	25
Procentuell fördelning:				
under måndagar	20	20	20	19
tisdagar	19	22	20	20
onsdagar	22	19	21	20
torsdagar	20	19	20	21
fredagar	18	19	18	20
SUMMA	100	100	100	100
Därav andel timmar under skoldag (proc)	90	89	90	90
Totalt antal timmar per skola	5	23	6	8

Summary

As from the school year 1976/77 Statistics Sweden (SCB) publishes statistics on school libraries at comprehensive schools, integrated upper secondary schools. Owing to quality problems SCB as from the school year 1978/79 onwards makes sample surveys of school libraries instead of the former total surveys.

In the report at hand there are data on book stock in school libraries - based on a representative sample of 121 schools and 14 school library centres. (Not the same sample as the one mentioned below.) The reference period is one week in spring term 1986. The figures on book stock (incl. statistics on opening hours) are presented by type of school (comprehensive schools etc.) and by term. Further more the main (central) book stocks are separated from the rest of the book stocks in the school library statistics.

The statistics on home lending presented in this report are based on a representative sample of approximative 150 schools. These have reported to the SCB number of books lent during four sample weeks (systematically two in autumn 1985 and in spring 1986 respectively) from various premises in the school (book rooms, institutions, class rooms etc.). The figures on lending are given for different main types of schools by term. There are also data on home loans distributed by rough literature categories (fiction, comics, non-fiction), based on a small sub-sample of titles. Some additional information on most lent books during 1984/85 and 1985/86 is presented in this report.

The book stock of the comprehensive schools and the integrated upper secondary schools in spring 1986 contained approximative 35 million volumes. The number of pupils in these schools was 1,3 million. The stock per head of pupils was 28 volumes. In the integrated upper secondary schools the corresponding figures was 26, in the comprehensive schools 28. A rather big fraction of the book stock (55 percent) was placed in other premises than the main (central) book stock, for instance class rooms.

During school year 1985/86 there were made 22 million home loans of books in school libraries. The figure per head of pupils was 18 loans. The home loans had the following breakdown into literary categories:

- literature for children and youths (excl. comics) 70 percent
- comics 6 percent
- literature for adults 22 percent.

The author whose books were most frequently lent during the school years 1984/85 and 1985/86 together was Astrid Lindgren, the author of Pippi Longstocking. The second author in the "ranking list" was R Goscinnny who has written the comics on Lucky Luke and Asterix.

The main book stocks had an average of 6 hours of opening per school and week during spring 1986. The hours of opening were more than four times as big in the integrated upper secondary schools as in the comprehensive schools - 23 and 5 hours, respectively.

Keywords: School library, book stock, book loans, hours of opening, pupils, cultural statistics.

Svensk-engelsk ordlista

andel	fraction (proportion)	litteraturkategori	literature category
annan	other	lokal	premises
antal	number	lågstadium	first level, grade 1-3
AV	audio-visual media	lån	loan(s)
		läromedelsanslag	text book grant
barn	children	läsår	school year
bibliotek	library		
biblioteksanslag	library grant	med	with
bok	book	mellanstadium	first level, grade 4-6
bokinköp	book acquisition	miljon	million
bortfall	non-response		
		och	and
central boksamling	main (central) book stock	per elev	per head of pupils
dubbelklassificerad	double classified	procent	percentage(s)
därav	of which		
elev(er)	pupil(s)	samtliga	all
eller	or	skola	school
enbart	merely	skolbibliotekscentral	school library centre
exkl(usive)	exclusive	skoltyp(er)	types of school
		skönlitteratur	fiction
facklitteratur	specialized (non-fiction)	summa	sum, total
	literature		
finansiering	financing	tecknade serier	comics
folkhögskola	peoples college	termin	term
för	for	titlar	titles
fördelning	distribution	totalt	total
grundskola	comprehensive school	undersökningspopulation	sampled universe
gymnasieskola	integrated upper secondary school (v.i.z. second level, second stage)	urval	sample
		ungdom	youth
		uppslagsböcker	encyklopedias
hemlån	home lending	vecka(or)	week(s)
högstadium	second level, first stage (grade 7-9 in the comprehensive school)	vuxna	adults
		vårtermin	spring term
hösttermin	autumn term	öppethållande	hours of opening
		övriga	other
klassificera	classify		

Tabell- och figurförteckning

List of tables

Sida/
Page

	Tabeller:	Tables:
4	1 Bokbestånd i skolbiblioteken 1981/82 - 1985/86	1 School libraries 1981/82-1985/86 book stock
5	2 Bestånd i grundskolors och gymnasiala skolors boksamlingar vårterminen 1986 efter litteraturslag	2 School libraries at comprehensive schools and integrated upper secondary schools: book stock spring 1986 by kind of literature
8	3 Hemlån av böcker från skolbibliotek läsaren 1978/79 - 1985/86 efter huvudtyp av skola	3 Home lending of books from school libraries during school years 1978/79 - 1985/86 by type of school (stratum)
9	4 Hemlån av böcker från skolbibliotek läsåret 1985/86 efter termin och huvudtyp av skola	4 Home lending of books from school libraries during the school year 1985/86 by term and type of school (stratum)
11	5 Hemlånens fördelning på litteraturkategorier vid skolbibliotek 1984/85 och 1985/86. Procent	5 Distribution of home lending of books by literature categories at school libraries during the school years 1984/85 and 1985/86. Percentages
12	6 De 15 författare vars verk lånades mest vid skolbiblioteken läsaren 1984/85 och 1985/86	6 List of 15 authors whose books were most frequently lent during the school years 1984/85 and 1985/86
13	7 De 15 sviter av böcker som lånades mest vid skolbiblioteken läsaren 1984/85 och 1985/86	7 List of 15 successions of books most frequently lent during the school years 1984/85 and 1985/86
13	8 Öppethållande per vecka av centrala boksamlingar i skolor vårterminen 1986	8 Main book stock at schools: hours of opening per week in spring 1986
24	9 Undersökningspopulation och deltagande i urvalsundersökning om beståndet i skolans boksamlingar vårterminen 1986 efter elevantal	9 Sampled universe and participating in sample survey on book stock at schools in spring 1986 by number of pupils
28	10 Urval av hemlån läsåret 1985/86 vilka klassificerats med avseende på litteraturkategori	10 Sample of book loans (home lending) in the school year 1985/86 which have been classified with regard to literature category

Tabell- och figurförteckning (forts)

List of tables (cont.)

Sida/
Page

	Figurer:	Illustrations:
6	1 Bokbestånd i skolbibliotek 1985/86. Grundskolor	1 Book stock of comprehensive schools 1985/86
7	2 Bokbestånd i skolbibliotek 1985/86. Gymnasieskolor	2 Book stock of integrated upper secondary schools 1985/86
10	3 Hemlån vid skolbibliotek 1985/86	3 Home lending at school libraries 1985/86

Bilageförteckning

List of appendices

Sida/
Page

19	1 Skolbibliotek läsåret 1985/86: blanketter som använts av dels SCB, dels Sveriges författarfond för uppgiftsinsamling	1 Questionnaires used in the joint collecting of data on school libraries by SCB and the Swedish Authors' Fund 1985/86
23	2 Bakgrund	2 Background
24	3 Teknisk rapport	3 Technical note

Län	Kommun/Landsting
Rektorsområde	
Skola inom rektorsområdet /skolbibliotekscentral	
Postnummer och ortnamn/postanstalt	
Skolans kontaktperson	
Telefon (riktnr och abonnentnr)	Telefontid

STATISTIKUPPGIFT Skolbibliotek läsåret 1985/86

Undersökningsvecka nr 11

Blankett
I/UK 301Skolans boksam-
lingar i bokrum,
studiehallar m mBlanketten insänds i ett exemplar
senast den 12 maj 1986
tillStatistiska centralbyrån
I/UK

Att: Rode Stenkvis

701 89 ÖREBRO

ANVISNINGAR

- Uppgifterna om **beståndet** i skolans alla boksamlingar (bokrum, studiehall, klassrum, institutioner, bokför-råd m m) utgör ett komplement till uppgifterna om **hemlån** som statistiska centralbyrån insamlar från ett urval skolbibliotek (blankett I/UK 302). Informationen om detta bestånd avses bl a komma att läggas till grund för den ersättning som utbetalas till de litterära verkens upphovspersoner enligt förordningen om Sveriges författarfond (SFS 1962:652, omtryckt 1979:394, ändrad senast 1985:546.)

1 Skolans centrala boksamling (bestånd, öppethållande)

Beräkning av antal enheter baseras på den fysiska för-varingsformen. Varje separat volym (motsv) räknas som en enhet. Även inbundna kartor, avslutade tid-skriftsargångar i kapsel och häften sammanförda till en volym räknas som en enhet. — Utvalda skolbiblio-tekscentraler redovisar här ev centralt bestånd (endast).

- Skolbibliotekscentral besvarar del A eller B av fråga 1 om centralen har eget bestånd.
- Blanketten är uppdelad i 3 avdelningar:
 - Skolans centrala boksamling (bestånd, öppethållande)
 - Övriga boksamlingar
 - Kompletterande uppgifter (finansiering av inköp m m)
- Uppgifterna skall avse vecka 15 år 1986. Observera dock att uppgifterna under fråga 3 a) skall avse förhållandena under läsåret 1985/86.

**OBS! Redovisa antingen enligt
A eller B nedan!**

A Redovisning då faktisk beståndsuppgift finns		B Redovisning då uppgift saknas om det faktiska beståndet	
		Ange ungefärligt antal hyllmeter av de skilda litteraturslagen.	
	Antal enheter		Antal hyllmeter (hlm) böcker (volym, band)
a) Uppslagsböcker (handböcker och annan referenslitteratur, t ex ordlistor, ordböcker)		a) Uppslagsböcker (handböcker och annan referenslitteratur, t ex ordlistor, ordböcker)	
b) Facklitteratur i övrigt		b) Facklitteratur i övrigt	
Därav		Därav	
för barn och ungdom ¹		för barn och ungdom ⁷	
för vuxna ²		för vuxna ⁷	
c) Skönlitteratur		c) Skönlitteratur	
Därav		Därav	
för barn och ungdom ³		för barn och ungdom ⁷	
för vuxna ⁴		för vuxna ⁷	
Dubbelklassificerad skönlitteratur ⁵		Dubbelklassificerad skönlitteratur ⁷	
d) AV-medier ⁶		d) AV-medier ⁶	

1 Enligt Sveriges Allmänna Biblioteksförenings (SABs) klassifikations-system för svenska bibliotek, avdelningarna uA—uG, uI—uX med underavdelningar.

2 SAB-avdelningar A—G, I—X med underavdelningar.

3 SAB-avdelningar uH med underavdelningar.

4 SAB-avdelningar H med underavdelningar.

5 Olika utgåvor för barn och ungdom samt vuxna (dvs uH resp H).

6 I beståndsuppgifterna medräknas endast sådana AV-medier som är att anse som ersättning för bokmaterial: talböcker (antal emballage), bandade kursböcker, mikrofilm, mikroblad o d.

7 Uppskattningsvis.

Öppethållande under ledning av därför avlönad: bibliotekspersonal	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Freitag	Summa
Antal timmar under skoldag						
Antal timmar utom skoldag						

Vänd!

Kontaktpersoner

Torbjörn Ahlin
Rode Stenkvis

Telefon

Riktnr Abonnentnr Ankn.nr
019 14 03 20 1581
1858

SCB

Blankettutgivare
STATISTISKA CENTRALBYRÅN

Enheten för utbildnings- och kulturstatistik

2 Övriga boksamlingar

Här skall även inräknas egentliga läroböcker, bredvidläsningsböcker, sångböcker, biblar, psalmböcker, arbetsböcker m m ävensom övriga böcker som ingår som delar i läromedelspaket/studiesatser.

Dock skall inte det antal exemplar som utgör s k gåvoläromedel medräknas. Medräknas skall inte heller tryckta skrifter med mindre än 16 sidor i omfång av vad slag det vara må.

OBS! Redovisa antingen enligt A eller B nedan!

A Redovisning då faktisk beståndsuppgift finns					B Redovisning då uppgift saknas om det faktiska beståndet				
					Ange ungefärligt antal hyllmeter av de skilda litteraturslagen sammanlagt i klassrum, ämnesrum etc.				
Antal enheter ¹ i					Antal hyllmeter (hlm) böcker (volym, band) i				
	klassrum	ämnesrum, institution o d	annan lokal (t ex bokförråd, lärarrum)	Summa		klassrum	ämnesrum, institution o d	annan lokal (t ex bokförråd, lärarrum)	Summa
a) Uppslagsböcker (handböcker och annan referenslitteratur, t ex ordlistor, ordböcker)					a) Uppslagsböcker (handböcker och annan referenslitteratur, t ex ordlistor, ordböcker)				
b) Facklitteratur i övrigt					b) Facklitteratur i övrigt				
c) Skönlitteratur					c) Skönlitteratur				
d) AV-medier ²					d) AV-medier ²				

¹ Beträffande beräkning av "enheter", se anvisning under rubriken till fråga 1 på omstående sida.

² I beståndsuppgifterna medräknas endast sådana AV-medier som är att anse som ersättning för bokmaterial: talböcker (antal emballage), bandade kursböcker, mikrofilm, mikroblad o d.

3 Kompletterande upplysningar (finansiering av inköp m m)

a) Hur finansieras inköp/accesion:	Skolans centrala boksamling (enligt fråga 1 på omstående sida)	Övriga boksamlingar (enligt fråga 2 ovan)
(x) Enbart genom anslag för biblioteksverksamhet?	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej
(y) Enbart genom anslag för läromedel?	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej
(z) Såväl genom anslag för biblioteksverksamhet som för läromedel?	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej
Om svaret är "Ja", var god ange ungefärligen den andel som inköpts genom "biblioteksanslag" (x)	↓ procent genom (x)	↓ procent genom (x)
och "läromedelsanslag" (y)	 procent genom (y)	 procent genom (y)
b) Finns skolbibliotekscentral/ läromedelscentral i kommunen? ☐ Ja ☐ Nej		

TILL DIG SOM LÅNAR HEM BÖCKER FRÅN SKOLAN

Var vänlig anteckna på denna lista varje bok Du lånar hem!

Listan ingår i Sveriges författarfonds och Statistiska centralbyråns undersökning av skolornas bokutlåning läsåret 1985/86. Undersökningen ligger till grund för uträkningen av den bibliotekersättning som enligt riksdagens beslut tillkommer författare och översättare.

Listan återsändes av skolbibliotekarien/tillsynsläraren till Sveriges författarfond, Luntmakargatan 66, 113 51 Stockholm (tel 08-14 18 90).

OBS Böcker som endast används inom skolan skall inte antecknas. Om flera exemplar av samma bok utlånas samtidigt, anteckna antalet i kolumnen längst till höger!

[illegible]

Om denna lista är fulltecknad, ta en ny lista!

Bakgrund

I samband med att statens kulturråd inrättades den 1 oktober 1974 övertog rådet det arbete med att sammanställa statistik över folkbibliotek och skolbibliotek som tidigare åvilat skolöverstyrelsen. Från och med budgetåret 1975/76 har SCB svarat för biblioteksstatistiken.

SCBs senaste statistik över folkbiblioteken har redovisats i Statistiska meddelanden Ku 11 SM 8701. Vad beträffar uppgifter om skolbiblioteken genomförde SCB s k totalundersökningar (omfattande samtliga skolor inom berörda skoltyper) läsåren 1976/77 och 1977/78. Dessa undersökningar uppvisade emellertid kvalitetsbrister. Därför genomför SCB i stället urvalsundersökningar. Sådana har gjorts med avseende på hemlån sedan läsåret 1978/79. Fr o m läsåret 1981/82 görs även urvalsundersökningar avseende bokbeståndet i skolorna.

Tidigare redovisning av SCBs statistik över skolbibliotek framgår av omslagets främre insida.

Uppgiftsinsamlingarna om å ena sidan hemlån och å andra sidan bokbestånd (innefattande uppgifter om öppethållande av centrala boksamlingar och finansiering av bokinköp) görs av tekniska skäl fristående från varandra. Detta innebär att de fr o m 1981/82 två årliga undersökningarna bygger på två olika urval av skolor ur samma undersökningspopulation.

SCBs urvalsundersökningar om hemlån av böcker vid skolor har samordnats med och delvis grundats på vissa urvalsundersökningar som Sveriges författarfond utför. Dessa görs i första hand för att utröna hur boklånen vid skolorna och folkbiblioteken fördelar sig på namngivna upphovsmän, som underlag för utbetalande av den s k författarpenningen.

Teknisk rapport

Beståndsundersökningen

Uppläggning

Som ram för urvalet av skolor till 1985/86 års beståndsundersökning användes SCBs skolenhetsregister ur vilket totalt 138 skolor valdes. Eftersom information inkommit till SCB om att vissa skolbibliotekscentraler har eget bokbestånd som inte kan hänföras till någon skola, utökades urvalet med 14 centraler, valda ur SCBs register över sådana.

Skolorna och skolbibliotekscentralerna delades in i huvudgrupper (strata) enligt vad som visas i tabell 9.

Av skolorna inkom 121 med svar, av skolbibliotekscentralerna alla 14. Bortfallet utgjordes således av 16 skolor.

Tabell 9 UNDERSÖKNINGSPOPULATIONEN OCH DELTAGANDE I URVALSUNDERSÖKNING OM BESTÅNDET I SKOLANS BOKSAMLINGAR VÅRTERMINEN 1986¹ EFTER ELEVANTAL
Sampled universe and participating in sample survey on book stock at schools in spring 1986 by number of pupils

	Grundskolor					Gymnasiala skolor					Skolbibliotekscentraler
	Elevantal					Elevantal					
	-199	200-349	350-449	450-	Summa	-199	200-599	600-999	1000-	Summa	
Antal objekt ² i undersökningspopulationen	2 906	939	393	518	4 756	216	99	96	129	540	96
Antal objekt ² som medverkade i undersökningen	28	13	14	12	67	14	13	13	14	54	14

1) Veckan 7-13 april.

2) Skolor eller skolbibliotekscentraler.

Genomförande

Varje skola har medverkat i uppgiftslämnandet genom att för en vecka under vårterminen 1986 (=vecka 15) på blankett redovisa beståndsuppgifter m m. Sista datum för insändande av blanketten var 12 maj 1986. 59 skolor måste påminnas om uppgiftslämnandet sedan detta datum passerats. I flera fall fick upprepade påminnelser göras.

Definitioner

Beståndet av böcker som redovisas i denna rapport avser beståndet i skolans alla boksamlingar, dvs bokrum, studiehall, klassrum, ämnesrum, institutioner och bokförråd samt lärarrum. - Resultatredovisningen skiljer på dels centrala³ och övriga boksamlingar, det senare innefattande klassrum, ämnesrum/institutioner och andra lokaler skilda från den centrala boksamlingen.

3) Behöver inte nödvändigtvis ute på skolorna benämnas "skolbibliotek". För enkelhets skull har dock denna benämning ibland använts i rapporten. Likaså har ordet böcker här använts i vid bemärkelse.

Beräkning av antal enheter baseras på den fysiska förvaringsformen. Varje separat volym (motsv) räknas som en enhet. Även inbundna kartor, avslutade tidskriftsårgångar i kapsel och häften sammanförda till en volym räknas som en enhet. I vad avser "övriga boksamlingar" inräknas även egentliga läroböcker, bredvidläsningsböcker, sångböcker, biblar, psalmböcker, arbetsböcker m m även som övriga böcker som ingår som delar i läromedelspaket/studiesatser. Dock medräknas inte s k gåvo-läromedel, inte heller tryckta skrifter med mindre än 16 sidor i omfång av vad slag de vara må.

Vad gäller uppdelningen i litteraturslag så upptar "bestandsredovisningen" fyra huvudkategorier, nämligen

- a) Uppslagsböcker (handböcker och annan referenslitteratur, t ex ordlistor, ordböcker)
- b) Facklitteratur i övrigt
- c) Skönlitteratur
- d) AV-medier¹

I fack- och skönlitteraturkategorierna skiljs på böcker å ena sidan för barn och ungdom, å andra sidan för vuxna. Anvisningarna för vad som skulle räknas till "barnlitteratur" eller till "vuxenlitteratur" hänvisade till uppdelningar i Sveriges Allmänna Biblioteksförenings (SABs) klassifikationssystem "Klassifikationssystem för svenska bibliotek". Följande schema har tillämpats (SAB-avdelningar anges inom parentes):

Litteratur för barn och ungdom

- facklitteratur (uA - uG, uI - uX med underavdelningar)
- skönlitteratur (uH med underavdelningar)

Litteratur för vuxna

- facklitteratur (A-G, I-X med underavdelningar)
- skönlitteratur (H med underavdelningar)

Med skola avses skolanläggning förtecknad som separat skolanläggning i de SCB-register som använts när skolor utvalts att delta i undersökningen.

Bearbetning och mätproblem

Det totala urvalet i bestandsundersökningen bestämdes till 138 skolor och 14 skolbibliotekscentraler. Som framgått av tabell 10 medverkade 121 skolor (varav 67 grundskolor) i undersökningen. Av centralerna medverkade alla 14. Bortfallet utgjorde med andra ord 11 procent av urvalet. Bortfallet fördelade sig på 9 grundskolor och 7 gymnasieskolor.

Det partiella bortfallet var för vissa variabler av större omfattning. Detta gäller olika fördelningar av beståndet på barn/vuxenlitteratur eller på typ av förvaringslokal för övriga boksamlingar. I vissa fall var här bortfallet uppåt ca 20 procent. Bortfallet har kompenserats medelst s k rak uppräknings i varje storleksgrupp (stratum).

För att skatta det totala beståndet etc i undersökningen har uppräknings gjorts i form av s k enkel uppräknings för var och en av de fyra storleksgrupperna, vilket innebär att t ex antalet böcker av visst slag i stickprovet multiplicerats med kvoten mellan totala antalet skolor i storleksgruppen och antalet medverkande objekt i storleksgruppen.

Skattningar som baseras på urvalsundersökningar kan naturligtvis ha slumpmässiga fel. Med hänsyn till möjligheten av sådana fel presenteras resultaten med felmarginaler för de skattade talen avseende olika undersökningsvariabler för grundskolor och gymnasiala skolor var för sig. Felmarginalerna har beräknats som två gånger skattningens standard-

1) I bestandsuppgifterna medräknas endast sådana AV-medier som är att anse som ersättning för bokmaterial: talböcker (antal emballage), bandade kursböcker, mikrofilm, mikroblad o d.

avvikelse. Med 95 procents sannolikhet avviker en skattning från det sanna värdet med mindre än felmarginalens storlek, ifall man endast beaktar urvalsfelet. Metoden för skattning innebär att om nya skattningar görs under samma förutsättningar under ett oändligt antal år kommer det verkliga felet i undersökningarna att överskrida den angivna felmarginalen fem år av hundra.

Som framgått av tabell 1 har de skattningar som hittills gjorts av bokbeståndet i skolbiblioteken stora konfidensintervall. Dessa har årligen uppgått till +4 å 6 miljoner. I syfte att minska konfidensintervallet vid framtida skattningar kommer SCB att förbättra underlaget för redovisningen av beståndet i skolbiblioteken. Preliminärt avser SCB att slå samman beståndsuppgifterna för två år och redovisa medelvärde av dessa två skattningar. På så vis dubbleras underlaget för undersökningen. Den första redovisningen enligt denna plan kommer att avse 1985/86 och 1986/87. Följande undersökning kommer att grundas på uppgifter för 1986/87 och 1987/88 etc.

Mot bakgrund av SCBs erfarenheter av mätproblemen vid tidigare totalundersökningar konstruerades blanketten för statistikinsamlingen till denna kartläggning så att uppgiftslämnarna skulle kunna redovisa antingen faktisk beståndsuppgift eller ungefärliga tal om faktisk beståndsuppgift saknades. I det senare fallet skulle anges antal hyllmeter av de skilda litteraturslagen. Härvid ansågs 1 hyllmeter motsvara 30 enheter (volym, band) skönlitteratur och 40 enheter av övriga litteraturslag. Vid bearbetningen i SCB omvandlades antalet hyllmeter till enheter genom multiplikation med motsvarande tal.

Hemlåneundersökningen

Uppläggnig

Som underlag (urvalsram) för urvalet av skolor till 1985/86 års statistik över hemlån av böcker vid skolor uppdelades dessa i fyra huvudtyper ("strata") av skolor:

- 1 grundskolor utan högstadium, särskolor, specialskolor och skolor för svenskar i utlandet
- 2 grundskolor med låg- och/eller mellanstadium samt högstadium
- 3 grundskolor med enbart högstadium
- 4 gymnasiala skolor.

Följande typer av skolor tilldelades dock urvalssannolikheten noll, det vill säga de uteslöts ur urvalsramen (vilket innebar att de överhuvudtaget inte hade någon möjlighet att bli valda): särskolor, specialskolor, skolor för svenskar i utlandet, anläggningar i specialrektorsområden, anläggningar i typgrupp 2 och 3 med färre än 100 elever, anläggningar i grupp 1 och 4 med färre än 50 elever, samt skolor som medverkade i 1983/84 eller 1984/85 års undersökning.

Skolor i åtta kommuner var därtill på förhand uteslutna från urvalet på grundval av tillgänglig information om att de saknade separata skolbibliotek. Skälet därtill var att kommunernas skolbibliotek hade integrerats helt i kommunernas folkbibliotekssystem.

Efter att de angivna undantagen gjorts drogs inom de fyra olika huvudgrupperna ett systematiskt urval av skolor ur SCBs skolenhetsregister. Det totala antalet utvalda skolor blev 150.

Varje utvald skola ombads redovisa hemlån för två veckor under vardera höstterminen och vårterminen. Veckorna fördelades av SCB (systematiskt urval) i intervallen vecka 36-51 under höstterminen och vecka 2-23 under vårterminen.

Genomförande

Som tidigare framgått har SCB och författarfonden samordnat sina undersökningar av hemlån från skolbiblioteken. Efter överenskommelse har därför de 150 skolorna "delats upp" på de båda uppgiftsinsamlarna på så sätt att SCB har samlat in statistik från 100 skolor, författarfonden från 50.

I augusti 1985 ombads ledningarna för de skolor varifrån SCB skulle samla in uppgifter att anvisa kontaktperson för skolbiblioteksstatistiken. Kontaktpersonerna tillsändes vid höstterminens början meddelande om när undersökningarna skulle äga rum. Samtidigt distribuerades blanketter på vilka hemlånen skulle registreras. Uppgiftslämnarna ombads sända in blanketterna till SCB efter dels den andra, dels den fjärde undersökningsveckan. Atskilliga skolor inkom med uppgift först efter påminnelse.

Rutinen för författarfondens uppgiftsinsamling avvek i vissa detaljer från SCBs. Exempelvis bad författarfonden uppgiftslämnarna att sända in ifyllda blanketter efter varje slutförd undersökningsvecka. Påminnelsebrev utsändes inför varje ny undersökningsvecka. Författarfonden använde dessutom en särskild blankett för sin uppgiftsinsamling, vilket berodde på att fonden bl a tog in uppgifter om författare och boktitel för varje registrerat lån.

I enlighet med den praxis som gäller för författarfondens undersökningar utbetalade fonden en viss ersättning till de skolor som medverkade i den av författarfonden administrerade undersökningen.

Författarfondens material har även använts för den stickprovsundersökning avseende uppdelning av lånen på litteraturkategorier som redovisas i detta meddelande.

Definitioner

Hemlån av böcker som redovisas i denna rapport avser hemlån från bokrum, klassrum, ämnesrum/institution, lärarrum eller annat utlåningsställe inom skola. Som ett boklån räknas lån av ett bokband, häfte eller AV-enhet som ersätter bokmaterial (t ex talböcker, bandade kursböcker, mikrofilmade böcker, mikroblad).

Uppdelningen av hemlånen i skön- och facklitteratur följer samma schema som använts för bokbeståndet. Dock har tecknade serier (SAB-avdelning, Hci, uHci) specificerats enbart för hemlånen.

Med skola avses skolanläggning förtecknad som separat skolanläggning i SCBs skolenhetsregister.

Bearbetning och mätproblem

Vid 17 skolor av samtliga 150 som ombads delta i urvalsundersökningarna (10 procent) förekom ett bortfall om 1-3 veckor. För 15 skolor (10 procent) föreligger inte uppgift om någon undersökningsvecka.

Uppgifterna som samlats in från de utvalda skolorna har använts för att med hjälp av uppräknings skatta det totala antalet hemlån inom de olika strata. Uppräkningen inom varje strata har gjorts på samma sätt som beskrivits beträffande beståndsundersökningen¹. Vid uppräknings har antagits att bortfallet i undersökningen är slumpmässigt fördelat.

Med hänsyn till möjligheten av slumpfel anges i tabell 3-5 felmarginaler för de skattade talen avseende antalet lån inom olika strata. Felmarginalerna har samma giltighet som beskrivits beträffande de felmarginaler som angetts för uppgifterna om bokbestånd. - Vid beräkningen av det totala antalet lån förutsattes att höstterminen omfattade 18 veckor, vårterminen 22 veckor.

Det skattade antalet lån inom olika huvudgrupper har bl a använts för att beräkna antalet lån per elev. Dessa relationstal anges med samma typ av felmarginal som totaluppgifterna.

I avsikt att beräkna hemlånens fördelning på litteraturkategorier gjordes ett systematiskt suburval av boktitlar med tillhörande uppgift om upphovsman ur författarfondens material. Boktitlarna klassificerades med avseende på litteraturkategori. - Även uppgifterna om litteraturkategori anges med felmarginal.

Hemlånens fördelning på litteraturkategori redovisas även efter skoltyp. På grund av att urvalet var alltför begränsat har dock huvudtyperna grundskola med enbart högstadium och gymnasieskola måst slås samman till en gemensam "huvudtyp" för redovisningen på litteraturkategori.

Det har tidigare framhållits att åtskilliga uppgiftslämnare redovisat vilken typ av lokal (bokrum, institution etc) hemlånen gjorts i. Det finns dock alltför många fall då denna variabel redovisats ofullständigt eller inte alls. Därför redovisas inte några uppgifter om utlåningslokal i denna rapport.

Tabell 10 URVAL AV HEMLÅN LÅSÅRET 1985/86 VILKA KLASSIFICERATS MED AVSEENDE PÅ LITTERATURKATEGORI
Sample of book loans (home lending) in the school year 1985/86 which have been classified with regard to literature category

	Stratum ("skoltyp") ²					Samtliga skoltyper
	1	2	3	4	3+4	
Antal klassificerade hemlån	1 129	289	418	136	554	1 972

1) Uppräkningsförfarandet beskrivs i detalj i SM U 1984:4, bilaga 3.

2) Se sid 24.

FICK- SKOLAN

Boken som rymmer så mycket
men ändå får rum i en ficka

På 96 sidor har vi fått rum med 30 diagram och 80 tabeller samt kommenterande textavsnitt i anslutning till dessa. Ja, vi har också fått plats med 20 illustrationer. Dessutom bjuder vi på ett omslag som har en framsida och tre baksidor!!!

Fickskolan är aktuell och lätt att rådfråga då utbildningsfrågorna kommer på tal. Det är med andra ord en »bok« som bör finnas i varje skolpolitikers och lärares ficka.

Fickskolan kan dessutom med fördel användas i undervisningen för att

- lära eleverna tolka statistisk information utifrån tabeller och diagram
- ge eleverna ökade kunskaper om skolan bl a om
 - kursvalet i engelska och matematik
 - chansen att komma in på önskad utbildning i gymnasieskolan direkt efter grundskolan

*Man blir fängslad
av en bok som rymmer
så mycket!*

Pris:

Enstaka ex 10 kr/st
Minst 100 ex 8 kr/st

Innehåll

Grundskolan

Elever, klasser, skolor
Elever med annat hemspråk än svenska
Kursvalet i engelska och matematik i högstadiet
Tillvalet i högstadiet
Stödåtgärder under högstadietiden
Fyraårsperioden närmast efter grundskolan
Betygen
Ett år efter grundskolan
Lärare i grundskolan

Gymnasieskolan

Chansen att komma in direkt efter grundskolan
Direktövergången
Sociala skillnader i direktövergången
Nybörjarplatser - tillgång och efterfrågan
Konkurrenssituationen bland de sökande
Antalet sökande och antalet intagna
Elever i gymnasieskolan
Elever med annat hemspråk än svenska
Hur klarar man studierna i gymnasieskolan?
Avgångsbetyg från gymnasieskolan
Avgångna med fullföljd utbildning
Lärare i gymnasieskolan
Två år efter gymnasieskolan
Ungdomslag

Övergången från gymnasieskolan till högskolan
Social skiktning vid övergången till högskolan

Högskolan - grundutbildning

Högskolenybörjare
Regional rekrytering till högskolan
Nybörjare i högskolan
Social skiktning bland nybörjarna
Kvinnor och män i högskolan
Registrerade studerande
Utländska medborgare i högskolan
Examina

Ett år efter examen

Högskolan - forskarutbildning

Tillströmningen till forskarutbildningen
Aktiva studerande
Studieaktivitet
Studietider för doktorsexamina
Avlagda doktorsexamina

Vuxenutbildning

Folkhögskolan
Komvux - elever och därav nyinskrivna
Komvux - kursdeltagare
Komvux - nybörjarnas utbildningsbakgrund
Komvux - dag eller kvällsstudier?
Grundutbildning för vuxna
Arbetsmarknadsutbildning - allmänt
Arbete efter arbetsmarknadsutbildning?
Studieförbundens cirkelverksamhet
Populäraste cirkelarna

Utbildningskostnaderna

BNP och utbildningskostnaderna
Utbildningskostnad per elev

För inköp, följ instruktionen längst ned på baksidan!

Kulturstatistik

Fr o m 1985 samlar statistiska centralbyrån (SCB) sin löpande kulturstatistik i en särskild serie inom **Statistiska meddelanden** (SM), serie **Ku**. Tidigare publicerades kulturstatistiken tillsammans med statistik om utbildning och forskning i serie U.

Under 1987 utkommer följande publikationer i serie Ku:

- Skolbiblioteken 1984/85. Bestånd och hemlån. Feb -87. Pris 35 kr.
- Skolbiblioteken 1985/86. Bestånd och hemlån. Sep -87. Pris 35 kr.
- Folkbiblioteken 1986. Mediabestånd, låneverksamhet, resurser m m. Okt -87. Pris 70 kr.
- Forskningsbiblioteken 1984. Feb -87. Pris 35 kr.
- Forskningsbiblioteken 1985–1986. Dec -87. Pris 70 kr.
- Studieförbund och andra ideella föreningar 1986/87. Cirkelverksamhet och kulturverksamhet. Dec -87. Pris 70 kr.

Prenumeration på hela serie **Ku** för 1987 kostar 130 kr. Prenumeration görs genom SCB-Distributionen, tfn 019–17 68 00.

En aktuell publikation från SCB utgörs av **Kulturstatistik**. Verksamhet, ekonomi, kulturvanor **1980–1984** (ca pris 110 kr). Boken är en översikt och en uppslagsbok med statistik över allmänhetens kulturvanor, verksamheten på kulturinstitutionerna och organisationslivets aktiviteter inom kulturområdet. (1981 gav Statens kulturråd och SCB gemensamt ut Kulturstatistik, verksamhet, ekonomi, kulturvanor 1960–1979.)

Dessutom publiceras under seriebeteckning Bakgrundsmaterial om kultur dels sk råtabeller som detaljerat redovisar vissa delar av SCBs kulturstatistik, dels uppgifter i övrigt som inte passar in i Ku SM-serien. Några aktuella nummer i serien utgörs av:

- Studieförbunden 1986/87. Cirkelverksamhet i kommunerna. Bidragsberättigade studietimmar. Bakgrundsmaterial om kultur 1987:1. Sep -87. Pris 35 kr.
- Studieförbunden 1986/87. Kulturprogram i kommunerna. Bakgrundsmaterial om kultur 1987:2A. Sep -87. Pris 35 kr.
- Studieförbunden 1986/87. Kulturgrupper i kommunerna. Bakgrundsmaterial om kultur 1987:2B. Sep -87. Pris 35 kr.
- Organisations- och kulturtidskrifter m fl. Bakgrundsmaterial om kultur 1987:3. Okt -87. Pris 35 kr.

Förfrågningar om publikationerna besvaras av Rode Stenkvist (tfn 019–17 60 72) och Torbjörn Ahlin (tfn 019–17 66 38).